

EKONOMSKI ASPEKT GLOBALIZACIJE II

GEOGRAFSKE OSNOVE GLOBALIZACIJE

5. PREDAVANJE

Izv. prof. dr. sc. Jelena Lončar

ISHODI UČENJA

- Shvatiti i znati usporediti države svijeta prema stupnju gospodarskog razvoja.
- Usporediti države trijade (trojstva), analizirati i tumačiti temelje njihove ekonomske moći na globalnoj razini.
- Znati objasniti važnost transnacionalnih kompanija kao jednog od nosioca globalizacije.
- Istražiti i objasniti tipove i uzroke nastanka te važnost regionalnih ekonomskih integracija.
- Razumjeti važnost suvremenih informacijskih i komunikacijskih tehnologija kao primarnih čimbenika za širenje procesa globalizacije.

Multinacionalne kompanije (MNC)

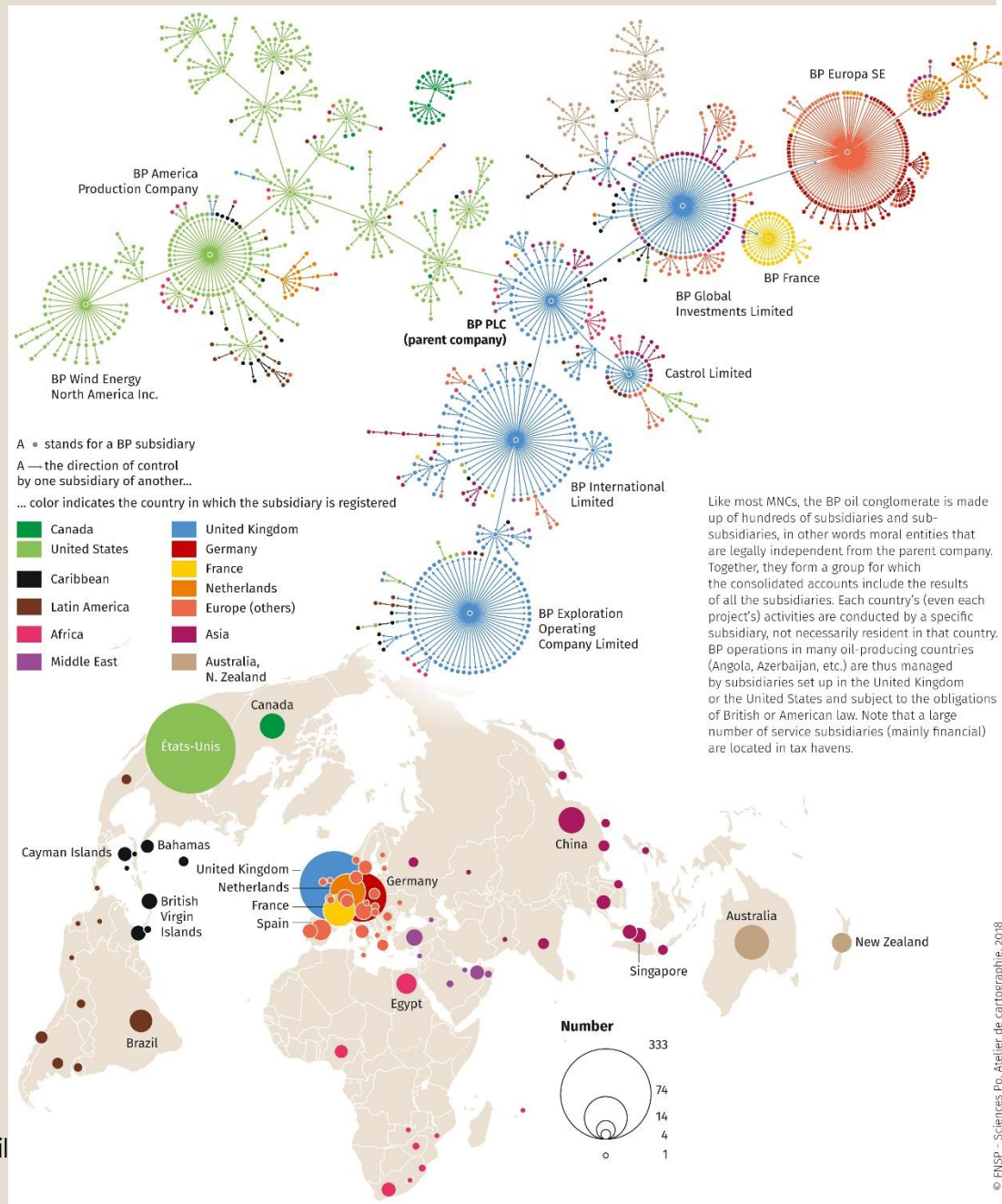
- **MNC** - velika korporacija s podružnicama u više država s različitim pravnim sustavima i različitim sustavima ekonomske politike.
- Podružnice u svakoj državi djeluju kao domaća poduzeća, podliježući pravnim propisima te zemlje, ali su svojom poslovnom politikom vezane za središnjicu korporacije.
- Struktura vlasničkih udjela u korporaciji može biti vrlo različita.
- Za „nacionalnu“ pripadnost kompanije obično se koristi lokacija središnjice.
- MNC - međunarodni sustav prilagođen obavljanju **velikih poslovnih operacija u više država**.
- Nema status i ograničenja strane tvrtke - time postiže veću međunarodnu konkurentnost.

Primjer širenja British Petroliuma (BP)

- Iako primarno britanska tvrtka, danas BP ima svoje podružnice u svim dijelovima svijeta, najviše u Europi.
- Ukupno postoji 333 podružnice ove tvrtke u svijetu.

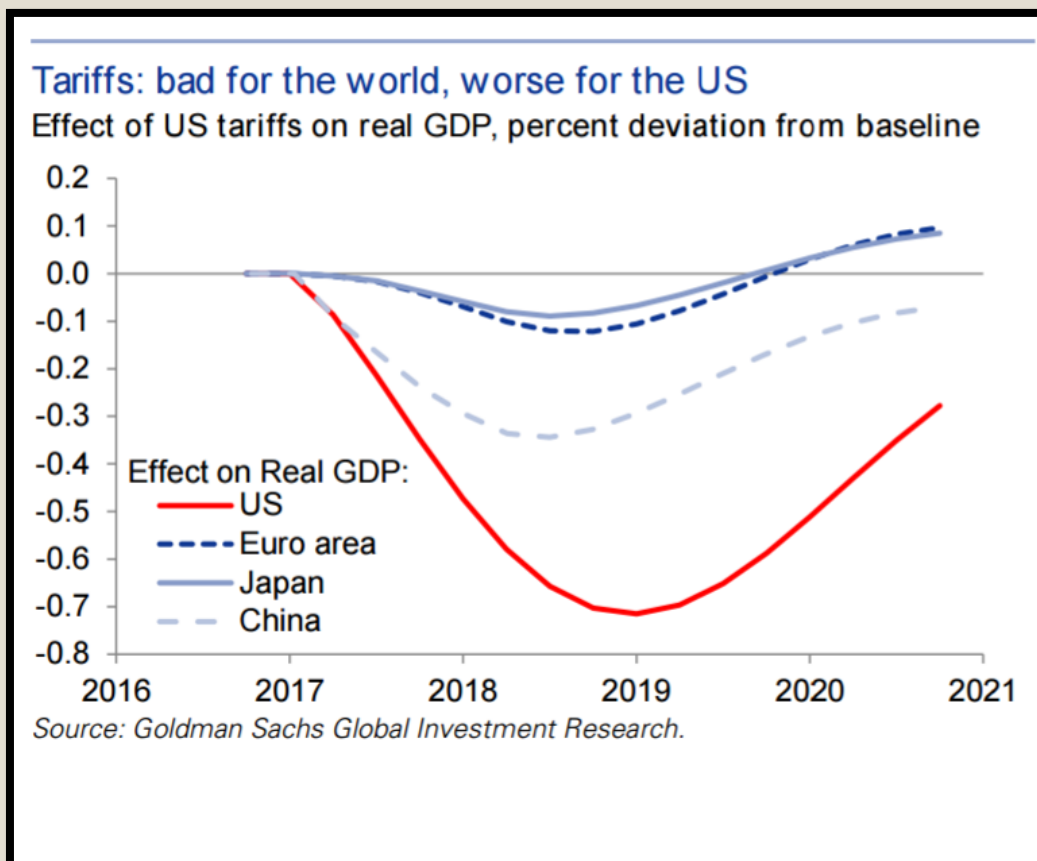
Sl. 1. Podružnice BP-a u svijetu, 2018.

Izvor: espace-mondial-atlas.sciencespo.fr/en/topic-strategies-of-transnational-actors/map-3C23-EN-web-of-bp-oil-subsidiaries-2013.html

OGRANIČENJA U POSLOVANJU TVRTKI

- Uvođenje carina loše se odražava na poslovanje.
- Na području SAD-a, EU, Japana i Kine carine koje uvodi SAD dovode do pada realnog BDP-a.
- Najviše je od 2016. - 2020. time pogođen sam SAD.

Sl. 2. Utjecaj tarifa na BDP, 2016. – 2021.

Izvor: <https://www.marketwatch.com/story/goldman-sachs-warns-investors-to-brace-for-a-looming-trade-war-with-china-2017-02-09>

SAD vs. Kina

- Početkom 2018. g. započete su trgovinske tenzije između SAD-a i Kine (a kasnije i između SAD-a i partnera - EU, Japana i Kanade).
- Velika ekonomska moć između dvije velike sile očituje se i na Forbesovoj listi *Global 2000* za 2018. g.
- Prvi put u povijesti - SAD i Kina podijelile su prvih 10 mjesta.
- Kina je na popisu **Global 2000** sa 291 kompanije, a SAD je na samom vrhu sa 560 kompanija.

NAJVRJEDNIJE MNC U SVIJETU

Tab. 1. Svjetski najvrjednije kopanije/brandovi (u mlrd. \$), 2023.

TVRTKA	SEKTOR	VRIJEDNOST BRENDA (u blrd \$)	Država
Apple	Information Technology	\$2,777	US
Microsoft	Information Technology	\$2,382	US
Saudi Aramco	Energy	\$2,222	Saudi Arabia
Alphabet	Communication Services	\$1,636	US
Amazon	Consumer Discretionary	\$1,385	US
NVIDIA	Information Technology	\$1,074	US
Berkshire Hathaway	Financials	\$774	US
Meta Platforms	Communication Services	\$754	US
Tesla	Consumer Discretionary	\$715	US
Eli Lilly	Health Care	\$519	US

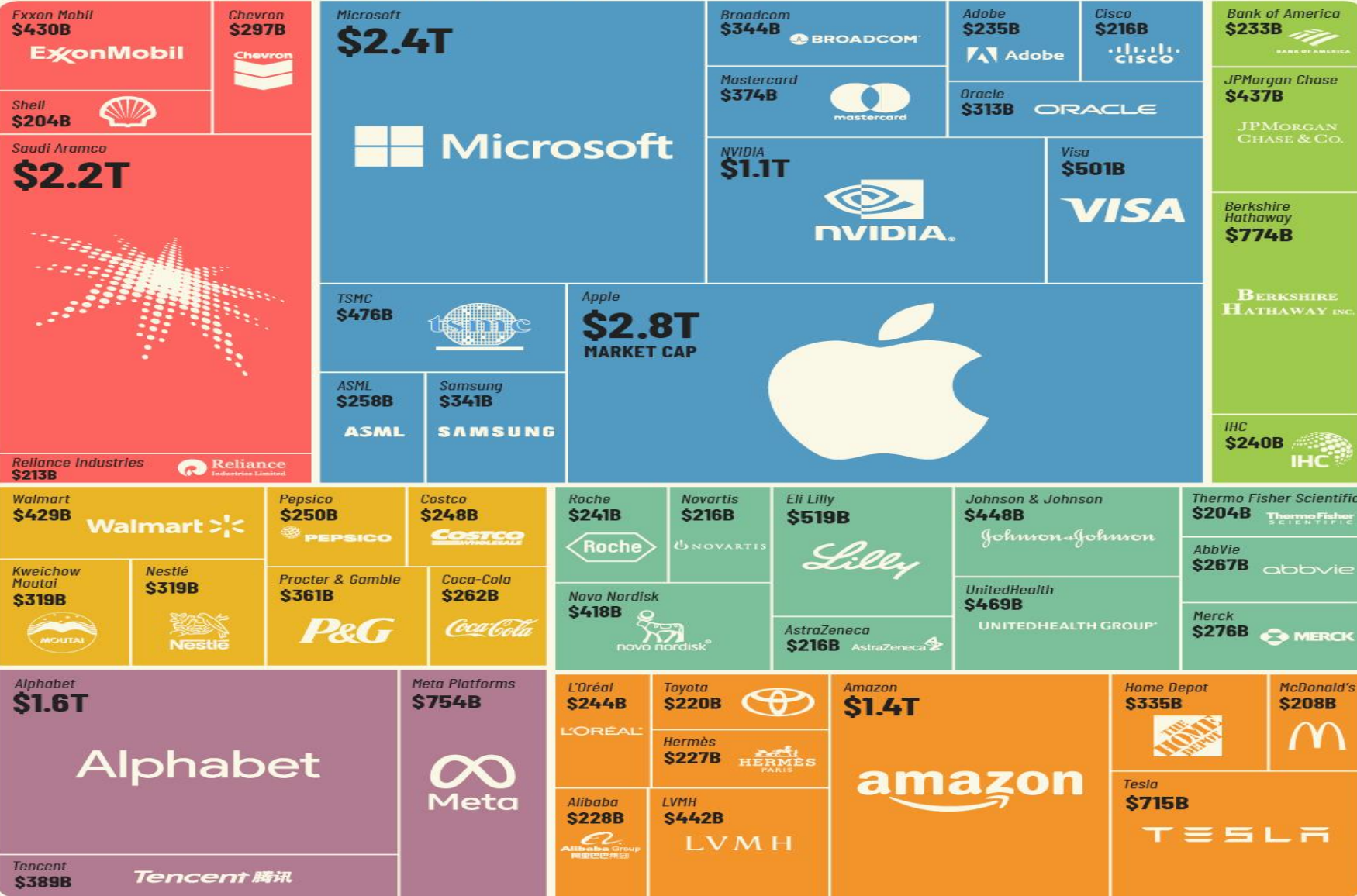
MOST VALUABLE COMPANIES

MARKET CAP

ENERGY

INFORMATION TECHNOLOGY

FINANCIALS

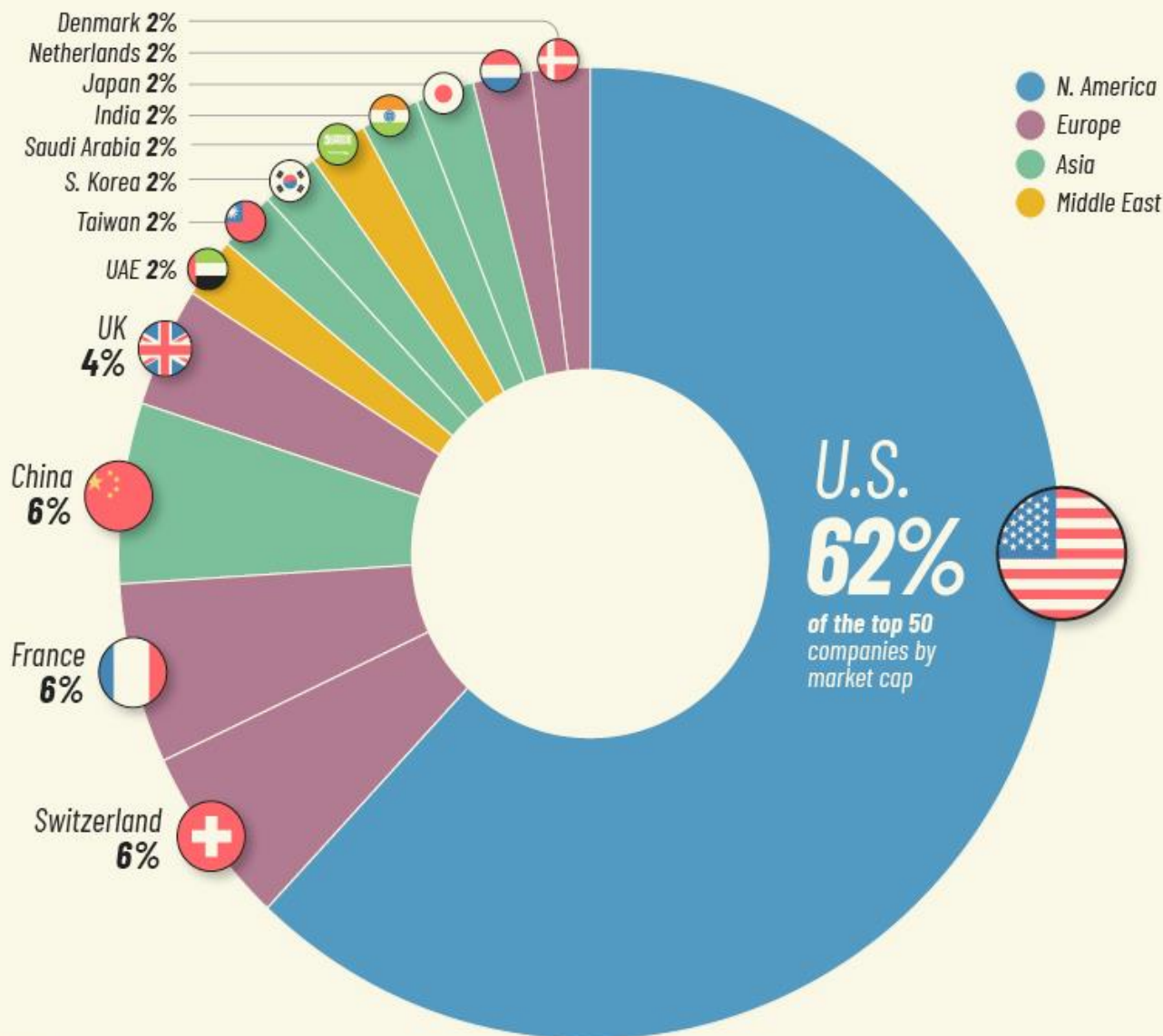
COMMUNICATION SERVICES

CONSUMER DISCRETIONARY

Vodećih 50 kompanija na svijetu – prema državama

COUNTRY BREAKDOWN

TOP 50 COMPANIES BY MARKET CAP

Izvor:
<https://www.visualcapitalist.com/the-50-most-valuable-companies-in-the-world-in-2023/>

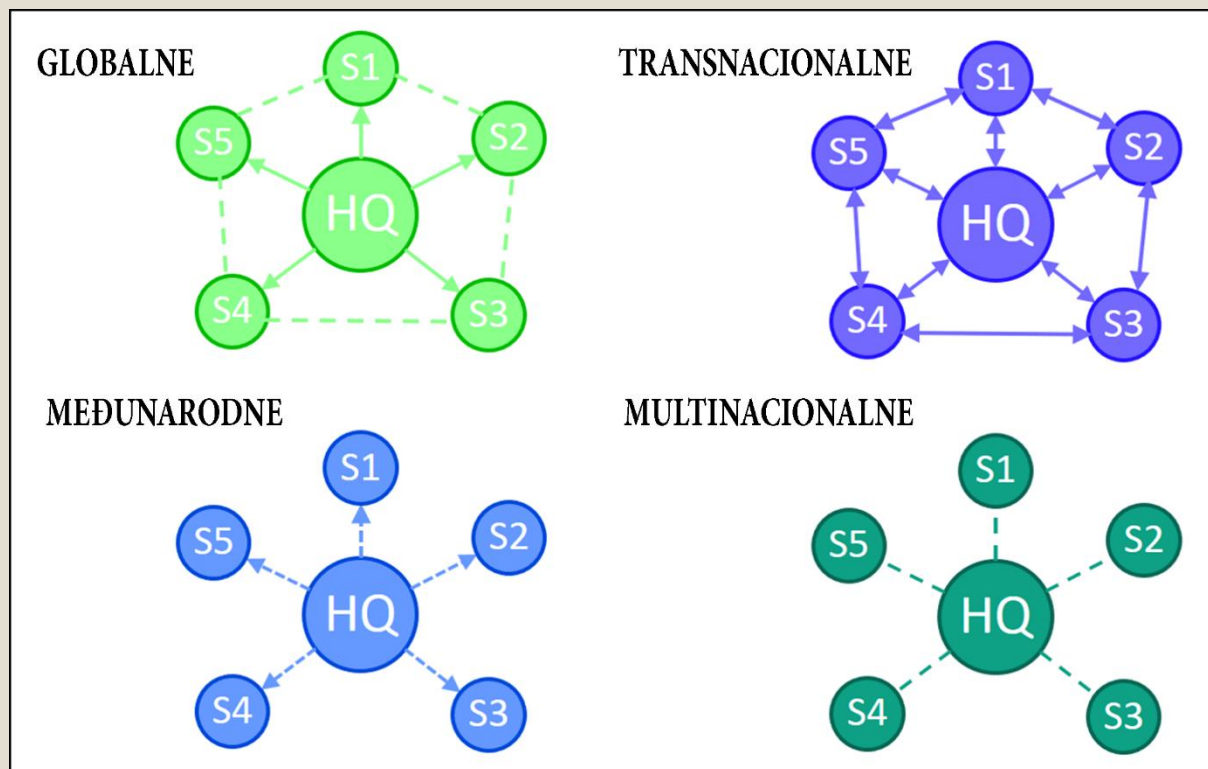
- Kod modernih MNC značajni su faktori:
 - Mobilnosti kapitala,
 - prijenosnici tehnoloških i organizacijskih znanja,
 - poticanja integracije nacionalnih gospodarstava u tijekove svjetske trgovine i tehnološke suradnje.
- Preko njih se ostvaruje najveći dio izravnih investicija i financijskih tokova.
- Posebno su prisutne u području bankarstva, osiguranja, prometa, komunikacija i međunarodne trgovine.

Glavne karakteristike MNC

- Sposobnosti da koordiniraju i kontroliraju različite procese i transakcije unutar proizvodnih mreža, kako unutar tako i između različitih država.
- Potencijalna sposobnost da se iskoriste geografske različitosti u distribuciji faktora proizvodnje (npr. prirodni resursi, kapital, radna snaga) i u državnoj politici (npr. porezi, trgovinske barijere, potpore itd.).
- Njihov potencijal: **geografska fleksibilnost.**

VRSTE VELIKIH KOMPANIJA PREMA NAČINU POSLOVANJA

- Postoje značajne razlike u funkcioniranju velikih korporacija u odnosu njihovih podružnica i sjedišta.
- Razlike postoje i u međusobnom funkcioniranju podružnica.

Sl. 3. Vrste organizacijskih struktura velikih korporacija

Izvor: <http://www.business-to-you.cominternational-business-strategy>

- Neke funkcije MNC-a su prostorno raspršene dok se druge koncentriraju.
- To je očito kroz **najvažnije funkcije MNC-a**:
 1. Urede korporativnih i regionalnih sjedišta tj. središnjica (*headquarters*),
 2. Ustanove za istraživanje i razvoj,
 3. Proizvodne jedinice.

Predstavništva stranih kompanija

- Na globalnoj razini samo relativno mali broj gradova ima velik udio i korporativnih i regionalnih središnjih ureda MNC.
- Takvi globalni gradovi opisuju se kao „**kontrolne točke**“ globalne ekonomije.
- Najveći dio tih centara nalazi se u Zap. Europi, SAD i Aziji, ali nisu jednoliko rašireni po cijeloj državi već ugl. oko velikih gradova poput Londona, Milana, Pariza i sl.
- Najviše tvrtki ima svoja sjedišta u SAD-u, Njemačkoj i Ujedinjenom Kraljevstvu - ugl. dolaze iz sektora robe široke potrošnje, zdravlja i tehnologija.
- U EU tvrtke između sebe stvaraju regionalne mreže što je dovelo do reorganizacije postojeće kooperativne mreže.
- Jednostavno rečeno - **prostorna blizina je poticaj za integraciju.**

Predstavništva stranih kompanija

- **Predstavništvo u Hrvatskoj** može osnovati strana osoba koja obavlja gospodarsku djelatnost te nacionalna ili međunarodna gospodarska udruga.
- Predstavništvo se može osnovati radi istraživanja tržišta te radi predstavljanja društva koje ga je osnovalo.
- Upisuje se u Registar predstavništava stranih osoba u Hrvatskoj, koji se vodi u Ministarstvu gospodarstva i održivog razvoja i može početi raditi tek nakon upisa u Registar.
- Broj stranih predstavništava je pokazatelj otvorenosti ekonomije.

Podružnice

- Nakon pristupanja Hrvatske EU, društva sa sjedištem u drugim članicama EU-a, više ne mogu otvarati predstavništva u Hrvatskoj, već samo **registrirati podružnicu** ili otvoriti lokalno društvo.
- Podružnica nije pravna osoba, već je dio trgovačkog društva osnivača.
- Dobit koja se ostvari poslovanjem preko podružnice pripada trgovačkom društvu osnivaču.
- Osniva se radi obavljanja dijela poslova koje društvo obavlja preko svog poduzeća.

- Primjerice, zagrebačka agencija Bruketa&Žinić prije nekoliko je godina zbog klijenta, azerbajdžanskog mobilnog operatora *Nar Mobile*, otvorila ured u Azerbajdžanu.
- Zatvorila ga je, jer je 2017. postala dio najveće svjetske grupacije *Bruketa&Žinić&Grey* za WPP-ove komunikacijske usluge, pri čemu posluje kao dizajnerski *hub* Greyeve globalne agencijske mreže.

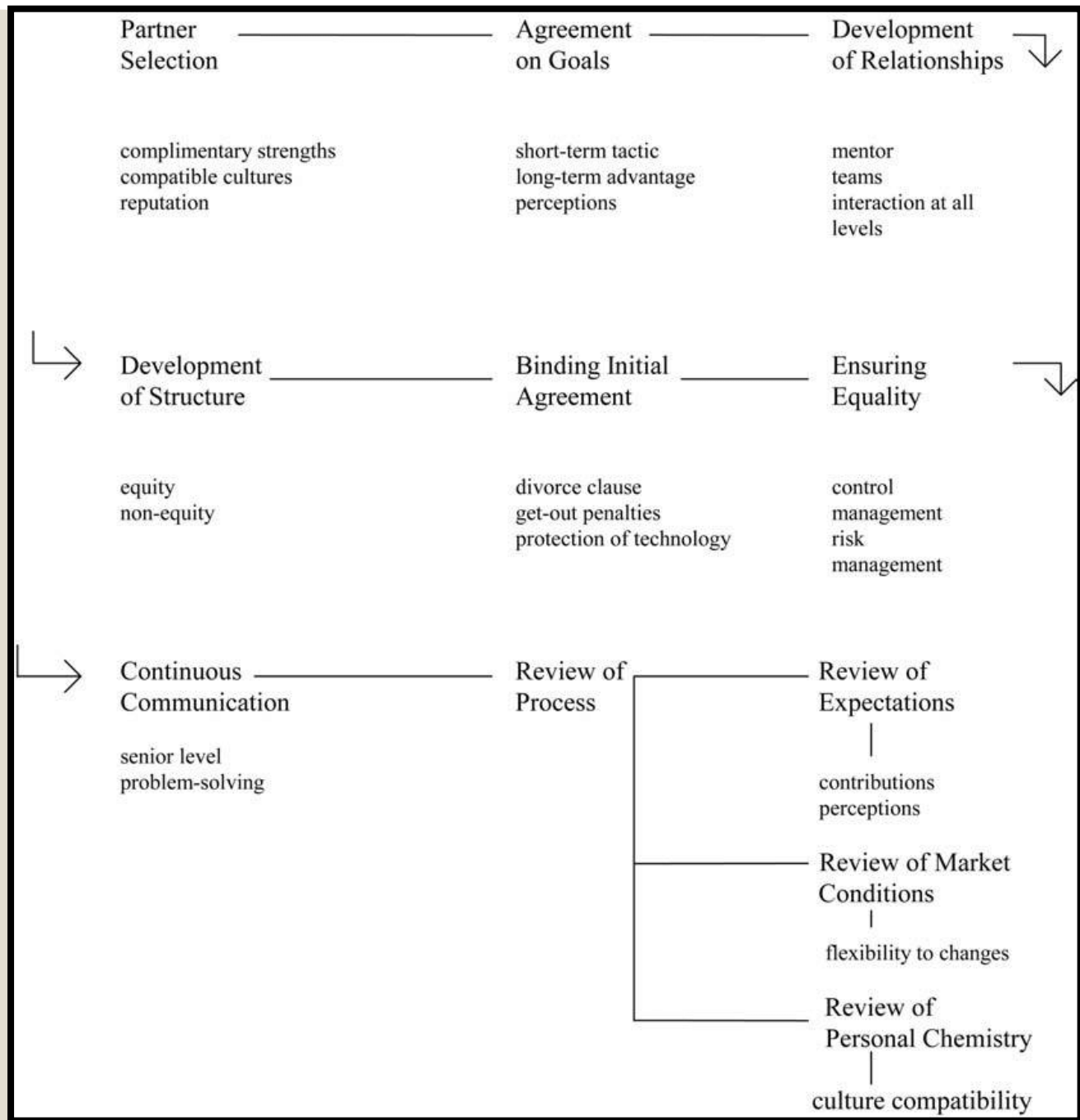
Strateški savezi u poslovanju

- Najveći dio strateških saveza, događa se između konkurenata.
- Gotovo 3/4 svih saveza stvara između **dviju kompanija** na istom tržištu.
- Najviše su u stvaranje novih strateških saveza uključene američke tvrtke – na njih otpada **2/3 saveza** tijekom 1990-ih.
- Europske tvrtke sudjelovale su u 1/3, a azijske samo u 1/4 saveza.
- Uzorak tih saveza strogo je regionaliziran, naročito kada se promatra Sj. Amerika.

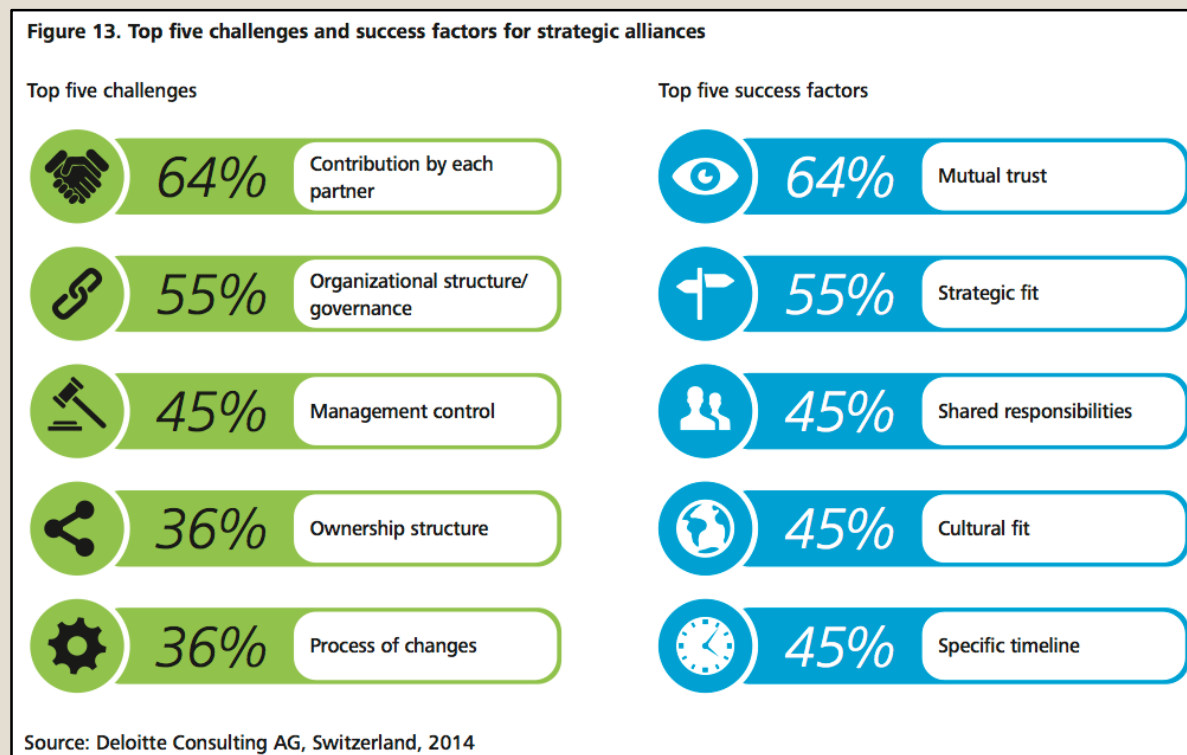
FUNKCIONIRANJE STRATEŠKIH SAVEZA

Sl. 4. Životni ciklus strateškog saveza

Izvor:
https://www.researchgate.net/figure/Strategic-alliance-life-cycle-model_fig1_238325608/download

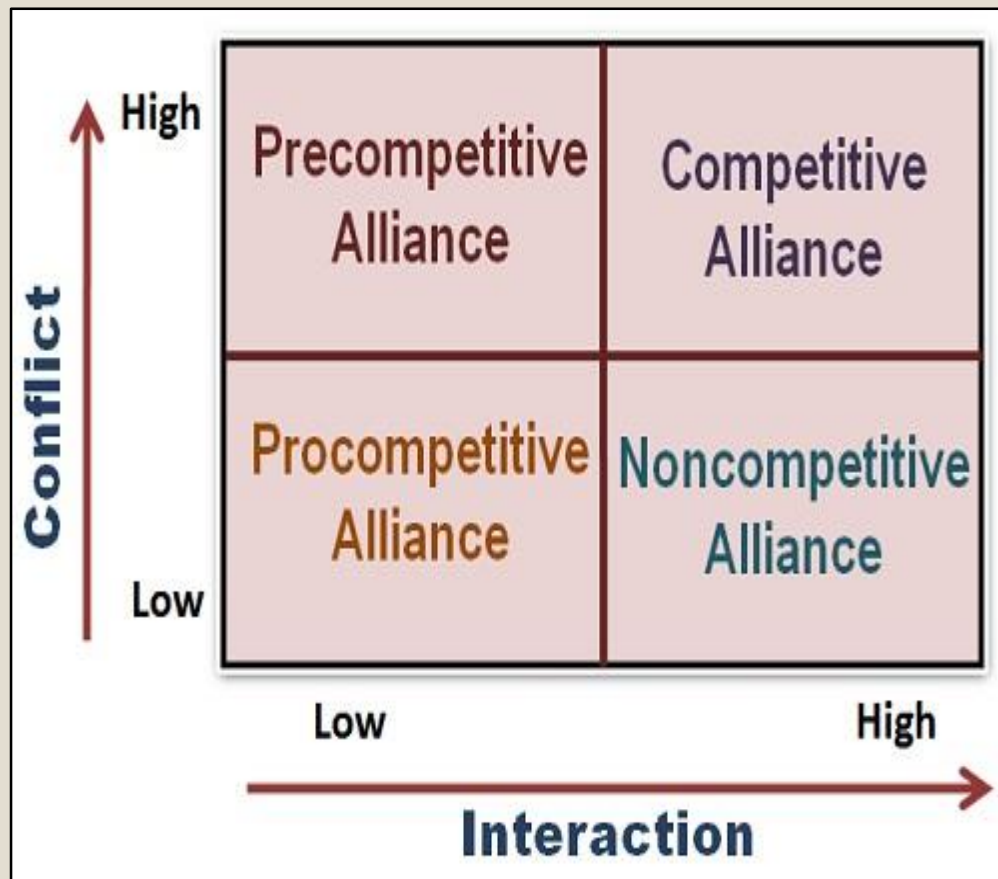
- U savezu glavni izazovi su: organizacijska struktura, kontrola upravljanja, struktura vlasništva, proces promjena itd.
- Glavni faktori uspjeha su međusobno povjerenje, podjela odgovornosti, i sl.

Sl. 5. Izazovi i prednosti strateških saveza

Izvor: <https://imaa-institute.org/strategic-alliances-life-sciences-ready/figure-13-top-5-challenges-success-factors-strategic-alliances/>

VRSTE VEZA I KONFLIKATA

- U savezima konflikti i interakcije mogu varirati od niske do visoke razine.
- Vrste saveza mogu biti predkomeptitivni i prokompetitivni kod potencijalnih konflikata odn. prokompetitvni i nekompetitivni kod uzajamnog djelovanja.

Sl. 6. Razina konflikta i interakcije

Izvor: <https://businessjargons.com/types-strategic-alliances.html>

Nejednak razvoj

- Unutar globalne ekonomije vlada velika konkurencija.
- Dominiraju države koje su se prve industrijalizirale (u manjem broju).
- Danas velik dio konkurencije čine i **novointustrijalizirane** ekonomije Ist. Azije (NIE).
- One su postale izvoznici proizvoda na razini gotovo nepredvidivoj prije samo 50 g.

- Njihov daljnji razvoj ovisi o kontinuiranom ekonomskom rastu njihovih glavnih izvoznih tržišta (ugl. SAD-a).
- Ostale države u razvoju nisu zabilježile takav rast – rast je bio ugl. skroman.
- Jaz između istočnoazijskih država i drugih država slabije razvijenih država znatno se produbio.
 - Stoga je bitna i **geoekonomija** – važan je dio geopolitike.
 - Ekonomski interesi utječu na političke odluke.

RAST AZIJSKOG UTJECAJA U SVJET. EKONOMIJI

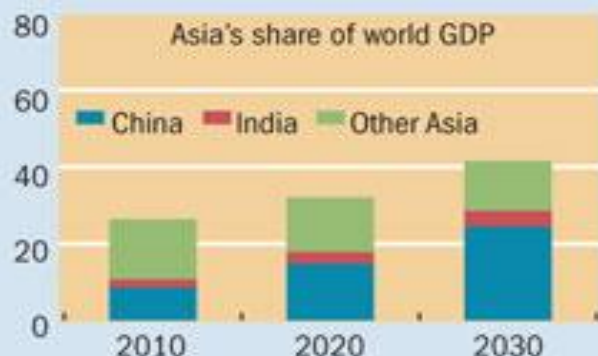
- **Udio Azije** u svjetskom BDP-u neprekidno se povećava, uz manje iznimke (gospodarska kriza 2008.).
- MMF predviđa da će Azija **do 2030.** postati vodeća ekonomska svjetska regija.
- Udio EU i SAD-a smanjuje se od 2005., ali od tada ostaje uglavnom nepromjenjiv.

Chart 1

Growing influence

Based on current trends, Asia will be the largest economic region by 2030.

(percent)

Source: IMF staff calculations.

(trillion dollars, 2010 price level)

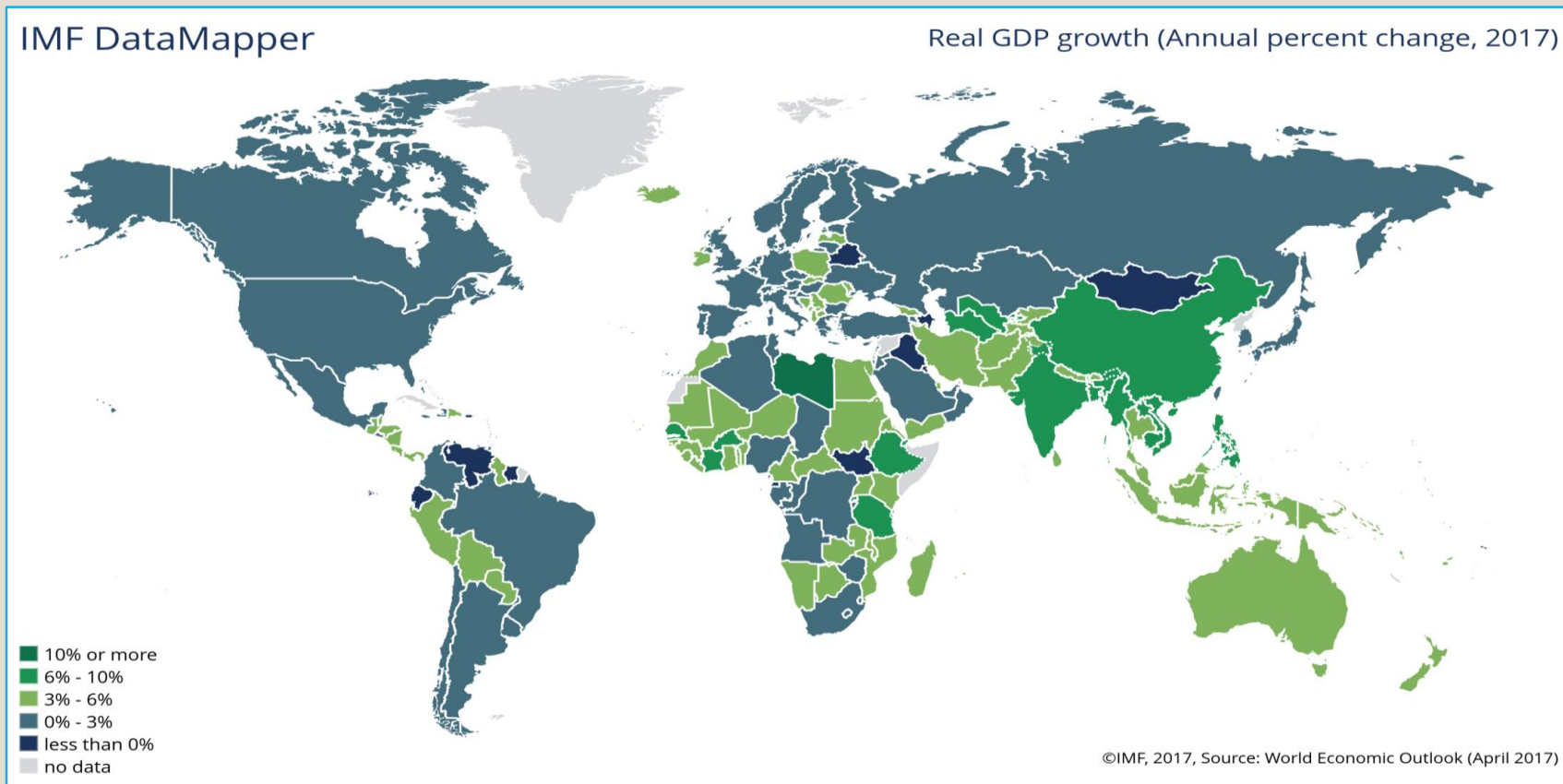

Sl. 7. Globalni rast Azije, predviđanja do 2030. g.

Izvor: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/2010/06/singh.htm>

BDP U SVIJETU

- Globalno BDP raste najbrže u afričkim i azijskim državama.
- Velik rast (do 6 %) ima i Australija.
- Veći dio svijeta ima rast od 0-3 % ili stagnira.

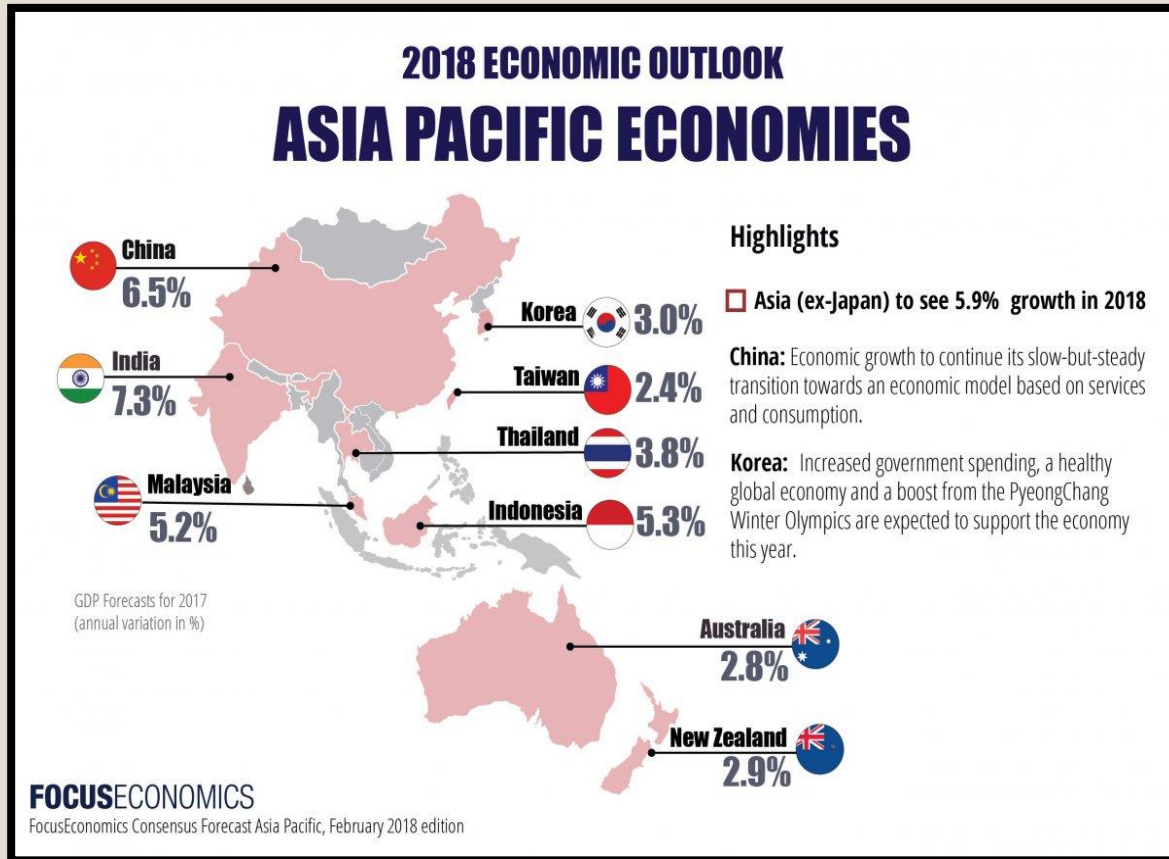
Sl. 8. Globalni rast BDP-a, 2017.

Izvor: <https://medium.com/world-economic-forum/the-worlds-biggest-economies-in-2018-521f4ee8638a>

Ekonomska moć

- Ekonomska moć – važnija je u regionalnim nego u globalnim međunarodnim odnosima.
- Pozicija neke države u međunarodnoj zajednici ovisi o njenoj **moći i bogatstvu**.
- Iz tog razloga, države nastoje povećati svoje bogatstvo – da unaprijede ekonomiju, da se integriraju u globalno tržište ili traže oslonac u moći u opremi, naoružanju i sl.

AZIJSKO-PACIFIČKA EKONOMIJA

- Najveći rast gospodarstva u 2018. bilježila je Indija odn. Kina.
- Za Kinu se očekuje usporavanje rasta zbog strožih finansijskih uvjeta.
- Indiju i Kinu slijede ostale ekonomije Ist. Azije, dok je najmanji rast bilježio Tajvan odn. Australija.

Sl. 9. Ekonomije istočne Azije, 2018. g.

Izvor: <https://www.focus-economics.com/regions/eastandsouthasia/news/ESA-economic-outlook-jan-2018>

ASEAN

ASEAN's Diversity

Gross domestic product (GDP)

Note: 2018 data

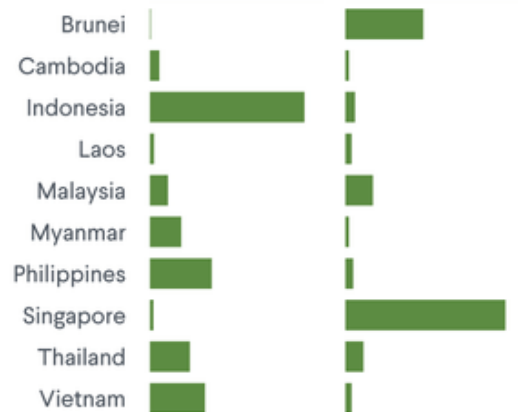
Source: World Bank.

Population

0 300M

GDP per capita

0 \$70K

COUNCIL on
FOREIGN
RELATIONS

ASEAN je demografska sila u svijetu - iza Kine i Indije.

BDP per capita se od 2007. do 2014. povećao za gotovo 76 %.

Ujedno je 7. najveća svjetska i 3. azijska ekonomija.

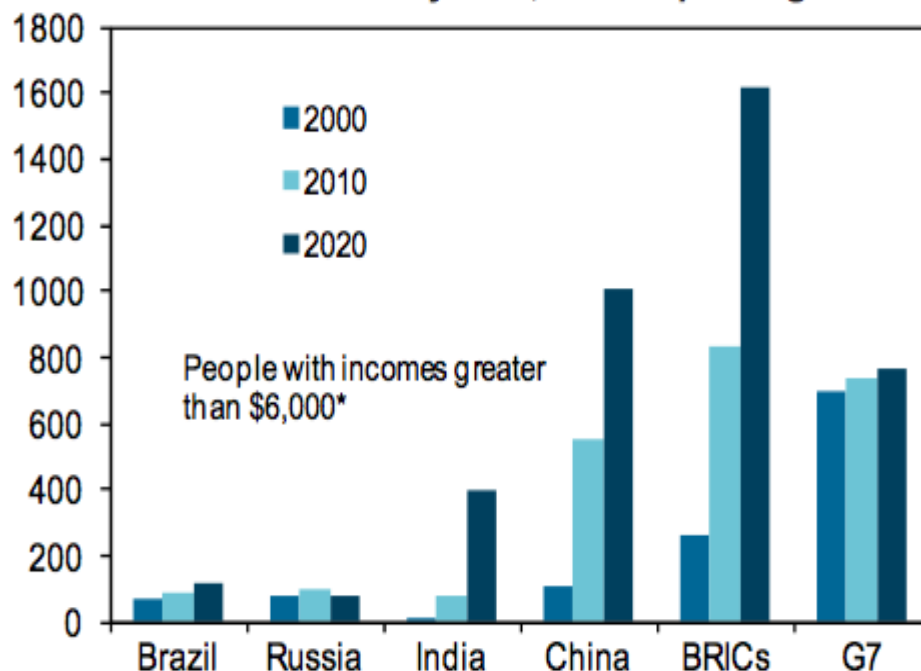
Sl. 10. Prikaz BDP-a i stanovništva država organizacije ASEAN, 2018.

Izvor: Council on Foreign Relations, <https://www.cfr.org/background/what-asean>

BRICS

- **Porast srednjeg sloja stanovništva** u pojedinim državama BRICS- a i BRICS-u sveukupno neprestano se povećava.
- Države članice skupne G7 imaju puno sporiji rast udjela srednjeg sloja stanovništva.

Millions of people **Millions in the BRICs to Enter Middle Class Income Bracket by 2020, Far Surpassing the G7**

*We generally consider Middle Class as those with incomes >\$6,000 and <\$30,000. But, to compare BRICs to the G7, we included estimates for all people >\$6,000 - i.e. both the middle and upper class.

Source: Goldman Sachs

Sl. 11. Države članice organizacije BRICS-a i njihov razvoj, 2000. – 2020. na primjeru rasta udjela srednjeg sloja

Izvor: https://hrportfolio.hr/izdvojeno/stanje-i-investicijske-prilike-bric-regije_1-83

USPOREDBA BRICSA I G-7

Tab. 2. BRICS vs. G-7

GDP Growth in BRICS & G7 2016-2021 – IMF Projections in Inflation Adjusted Prices		
	Annual Growth	Rank in Growth
BRICS		
Brazil	1.6%	164
Russia	1.5%	168
India	7.7%	4
China	6.1%	22
South Africa	1.8%	155
G7		
US	2.1%	143
Japan	0.7%	182
Germany	1.4%	173
UK	1.8%	158
France	1.7%	161
Italy	0.8%	181
Canada	1.9%	152
Source: Calculated from IMF World Economic Outlook April 2017		

- Između svih država BRICS-a – Indija i Kina imaju najveći godišnji rast (preko 6 odn. 7 %).
- Države članice G7 - imaju vrlo spor godišnji rast - od 0,7 do 2,1 %.

Suvremena ekonomija

- Rast internaionalne trgovine u komercijalnim uslugama se ubrzao.
- **To se naročito odnosi na:**
 - Telekomunikacije,
 - Financijske usluge,
 - Menadžment,
 - Oglašavanje,
 - Profesionalne i tehničke usluge.

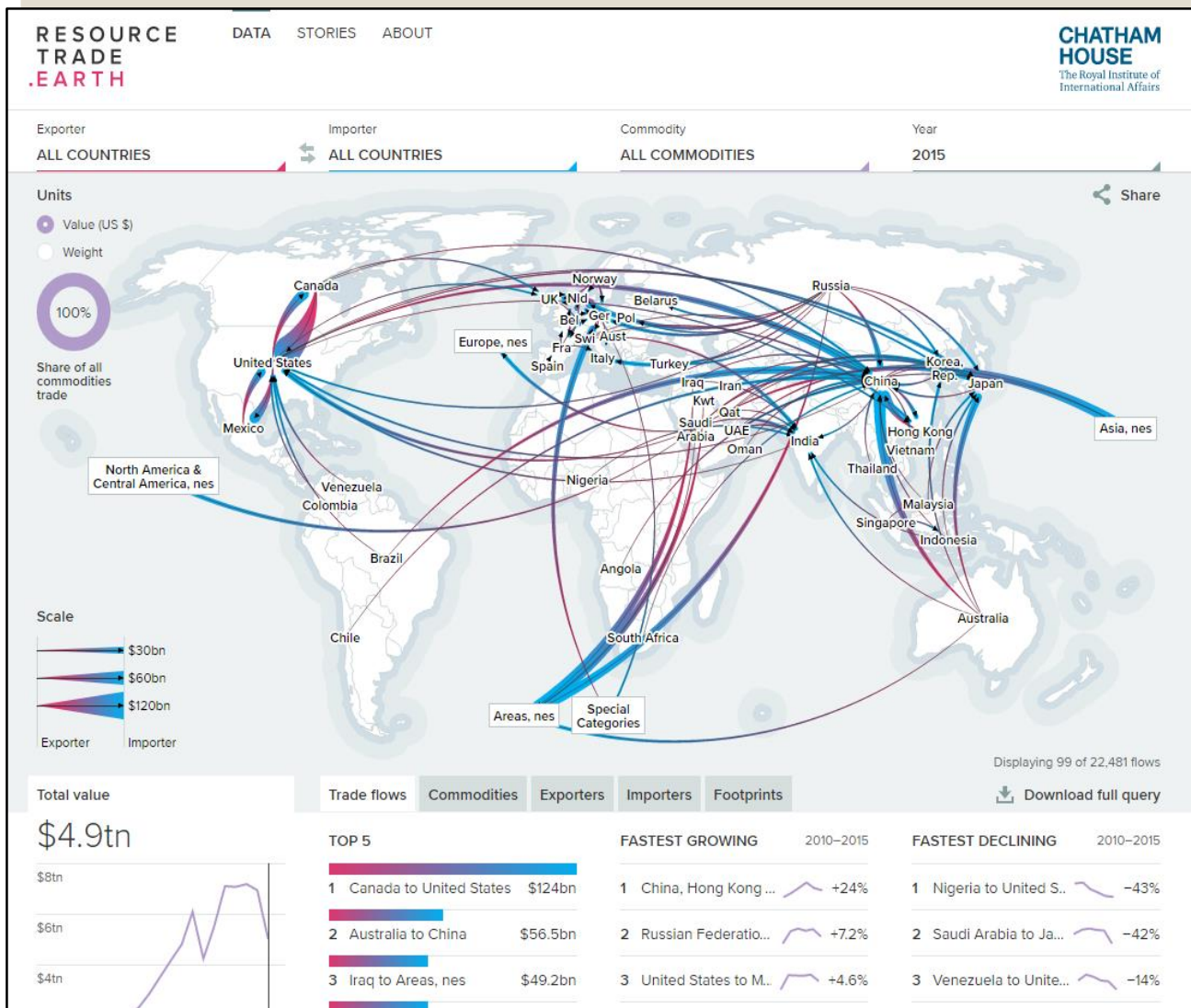
UTJECAJ TEHNOLOGIJE NA GLOBALNU EKONOMSKU TRANSFORMACIJU

- **Tehnologija** je jedan od najvažnijih procesa koji se nalazi u osnovi globalizacije ekonomske aktivnosti.
- Tehnologija sama po sebi ne uzrokuje neke značajnije promjene u ekonomiji.
- Ona je „olakšavajući“ uzročnik koji omogućava stvaranje novih struktura, novih proizvoda i novih procesa.

ZNANJE I TEHNOLOGIJE

- Znanje“ je postalo ključni izvor stvaranja bogatstva u suvremenim društvima.
- Procjene: sredinom 1990-ih gotovo **70 %** industrijske dodane vrijednosti u SAD bilo povezano sa znanjem.
- U 1950-ima taj je udio iznosio svega 20 %.

TRGOVINSKI TOKOVI

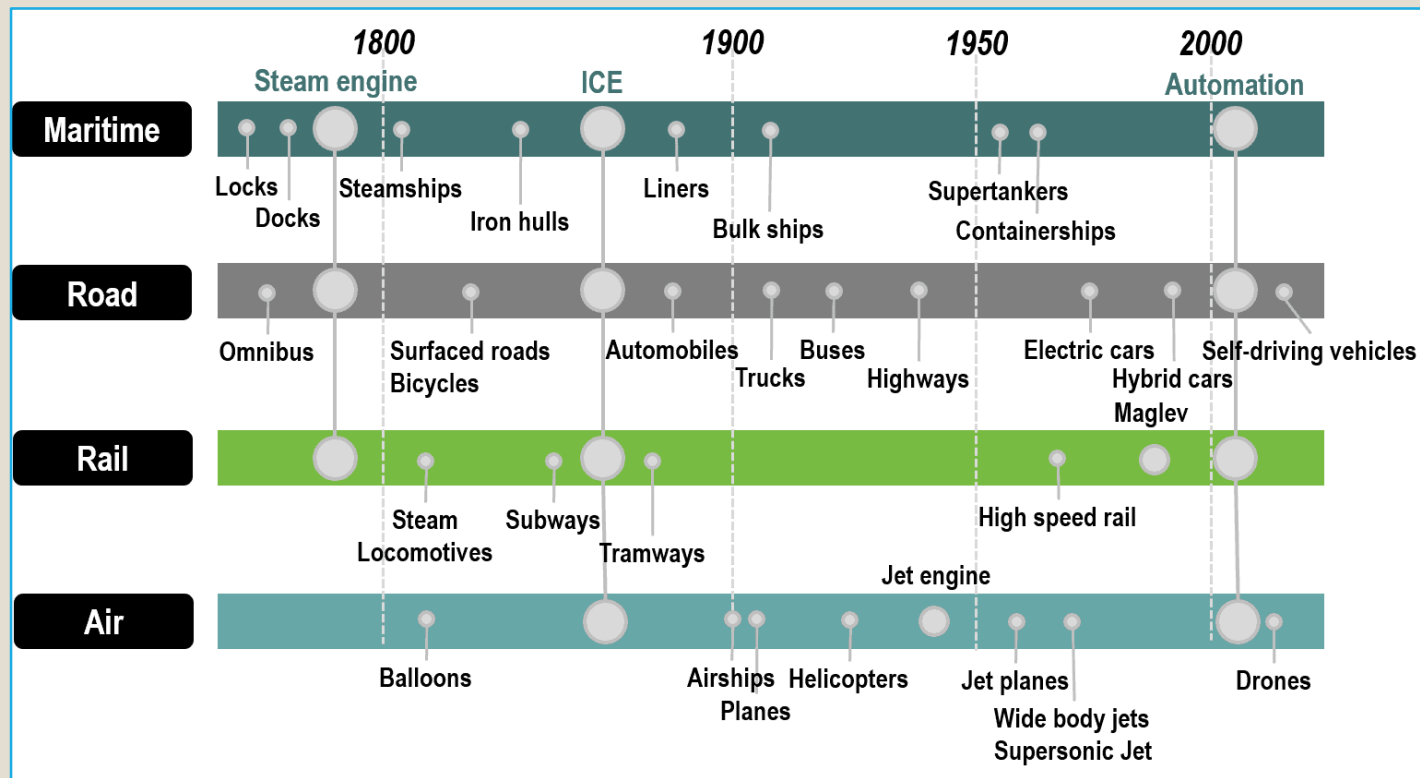
- U svjetskom trgovinskom prometu ističu se istočnoazijske, europske i američke države.
- U razdoblju od 2010. -2015. g. najveću trgovinsku razmjenu imale su SAD i Kanada, a zatim Australija i Kina.

Sl. 12. Tokovi svjetske trgovine

Izvor: <https://comtrade.un.org/labs/>

TEHNOLOŠKE INOVACIJE U PROMETU

- Do izuma parnog stroja tehnološke inovacije bile su rijetke.
- Jači razvoj kreće nakon 1750. g.
- Najbrži rast i inovacije u tehnologiji – **nakon 1950-ih.**

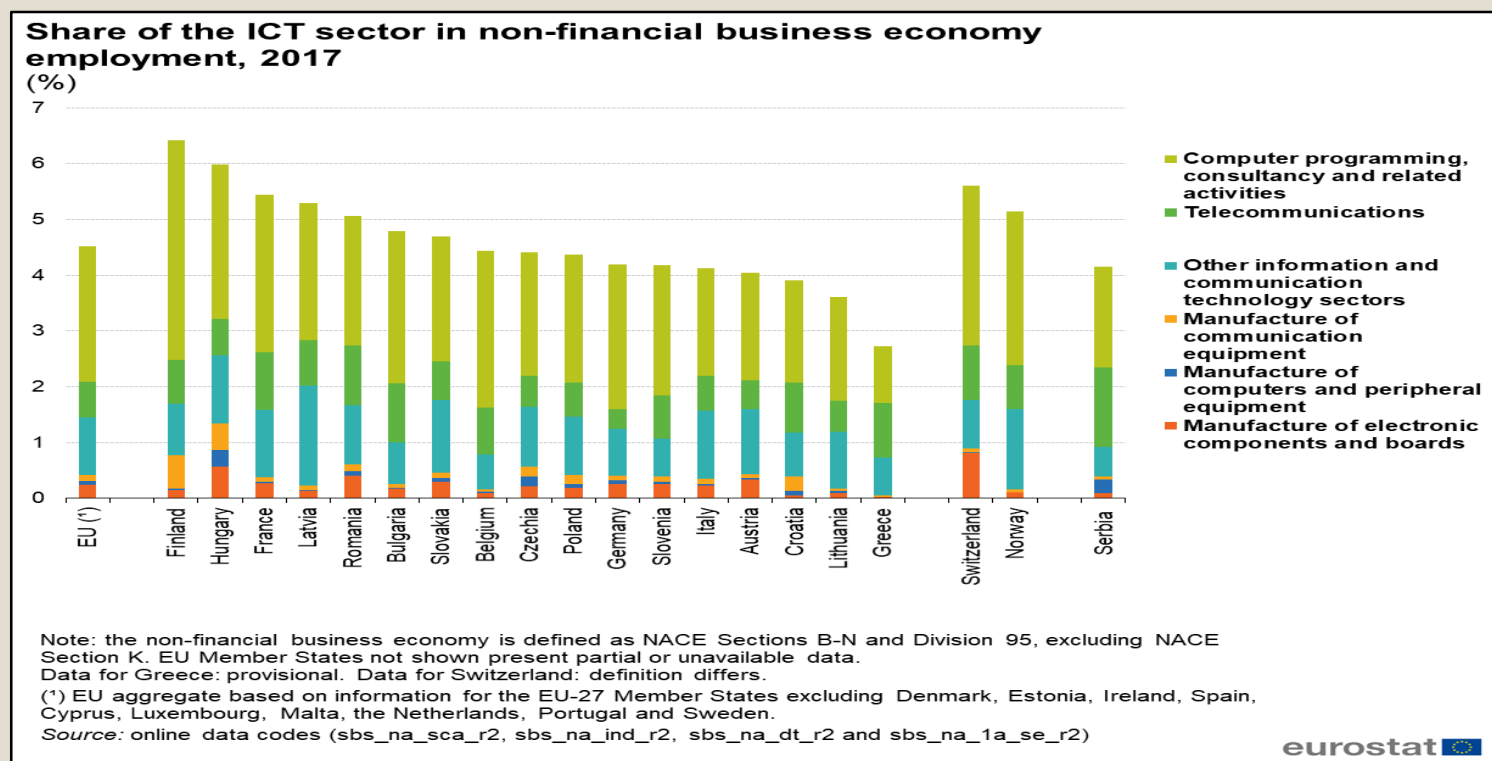

Sl. 13. Ubrzanje rasta tehnologija u prometu

Izvor: https://transportgeography.org/wp-content/uploads/evolution_transport_technology-1.png

INFORMACIJSKO-TELEKOMUNIKACIJSKE TEHNOLOGIJE

- Najveći udio u zaposlenosti na području ICT sektora u EU imaju djelatnosti kompjuterskog programiranja, konzultacije i sl. aktivnosti, te telekomunikacije.

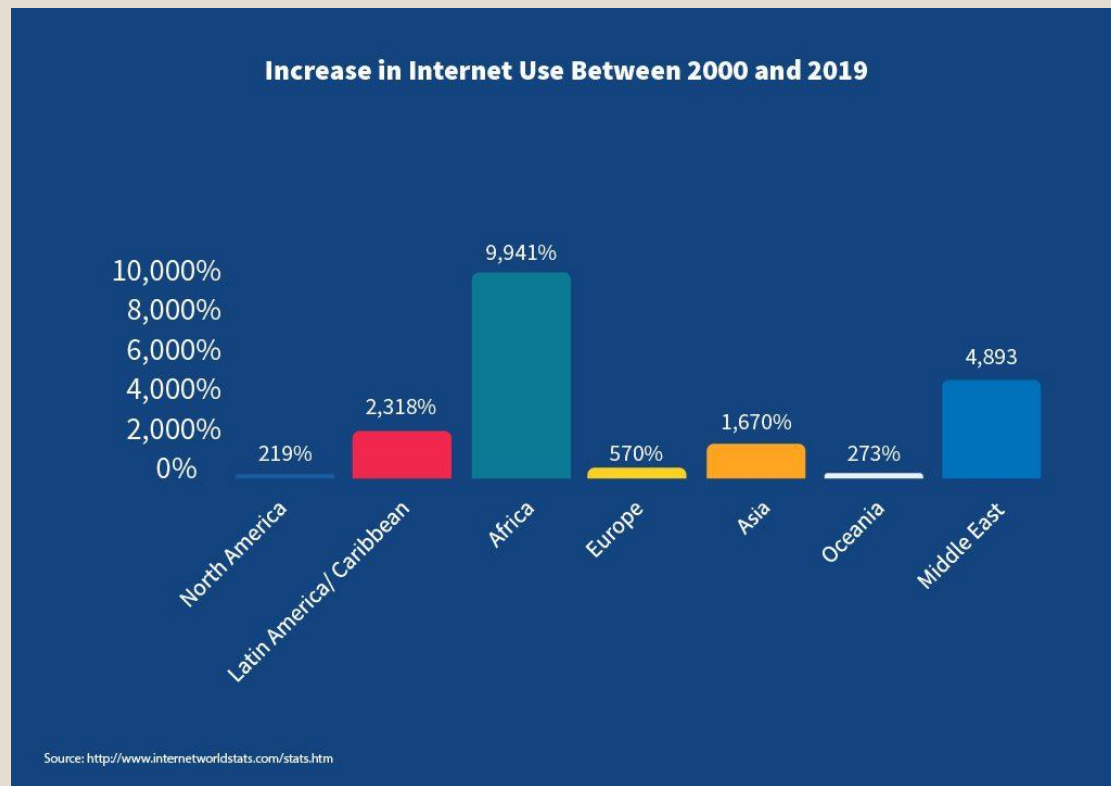

Sl. 14. Doprinos ICT usluga zaposlenosti u EU, 2017. g.

Izvor: [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Share_of_the_ICT_sector_in_non-financial_business_economy_employment,_2017_\(%25\).png&oldid=474630](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Share_of_the_ICT_sector_in_non-financial_business_economy_employment,_2017_(%25).png&oldid=474630)

KORIŠTENJE INTERNETA

- Danas u svijetu ima 2,4 mlrd. korisnika interneta.
- Najviše je korisnika u visokorazvijenim dijelovima svijeta – Sj. Americi odn. Europi (od 64 - 79 %).
- Afrika bilježi samo 16 % svjetskih korisnika ili 5 puta manje nego Sj. Amerika.

Sl. 15. Korisnici interneta u svijetu, 2000. - 2019.

Izvor: Wizcase, stats-on-internet-social-media-and-digital-trends/

PAMETNE TEHNOLOGIJE

Chart 1.1 Smart City Technology Annual Revenue by Region, World Markets: 2014-2023

(Source: Navigant Research)

U razdoblju od 2014. - 2023. predviđa se da će na svjetskom tržištu u prihodima od pametnih tehnologija dominirati pacifički dio Azije.

Sl. 16. Porast prihoda *smart city* tehnologije

Izvor: https://www.researchgate.net/figure/Smart-City-Technologies-Annual-Revenue-per-Region_fig6_325269701

Najinovativnije
države u svijetu
2024. g.

Global Innovation Index 2024

The GII captures the innovation ecosystem performance of 133 economies based on 78 individual indicators.

Top 3 Economies

BY INCOME GROUP

HIGH-INCOME

- Switzerland
- Sweden
- U.S.

UPPER MIDDLE-INCOME

- China
- Malaysia
- Türkiye

LOWER MIDDLE-INCOME

- India
- Vietnam
- Philippines

LOW-INCOME

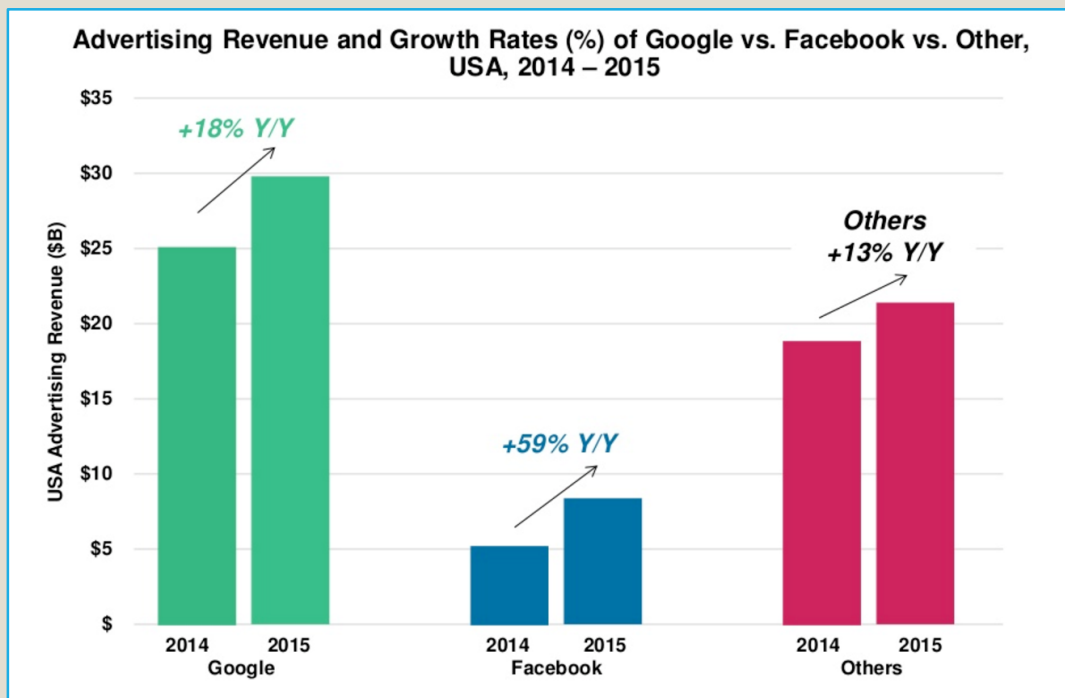
- Rwanda
- Togo
- Uganda

Source: WIPO Global Innovation Index 2024

OGLAŠAVANJE

- Oglašavanje kao dio uslužne (marketinške) djelatnosti doživljava svoj procvat.
- Prihodi npr. Google-a, a naročito Facebooka rastu od 20 % do gotovo 60 % u periodu od 2014. – 2015. g.

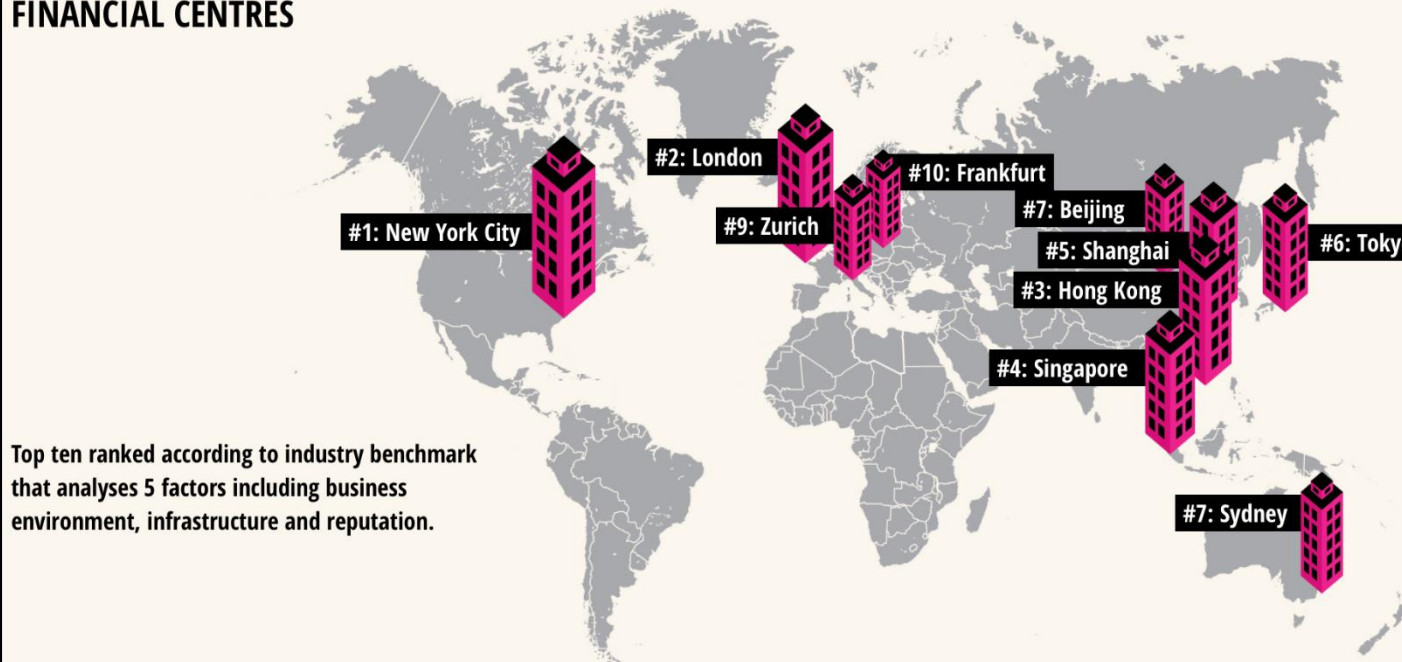
Sl. 17. Oglašavanje – prihodi Facebooka, Googla i dr.

Izvor: <https://www.everblazing.org/future-of-digital-advertising/>

FINANCIJSKA DJELATNOST

- Financije su sektor u kojem se bilježi dominacija velikih gradova.
- I neke male države imaju svoj udio na financijskom tržištu – pr. **Švicarska** kao financijska globalna velesila.
- Bahami, Panama, Britanski djevičanski otoci i dr. – tzv. **tax heavens (porezne oaze)** ili mjesta za utaju poreza.

FINANCIAL CENTRES

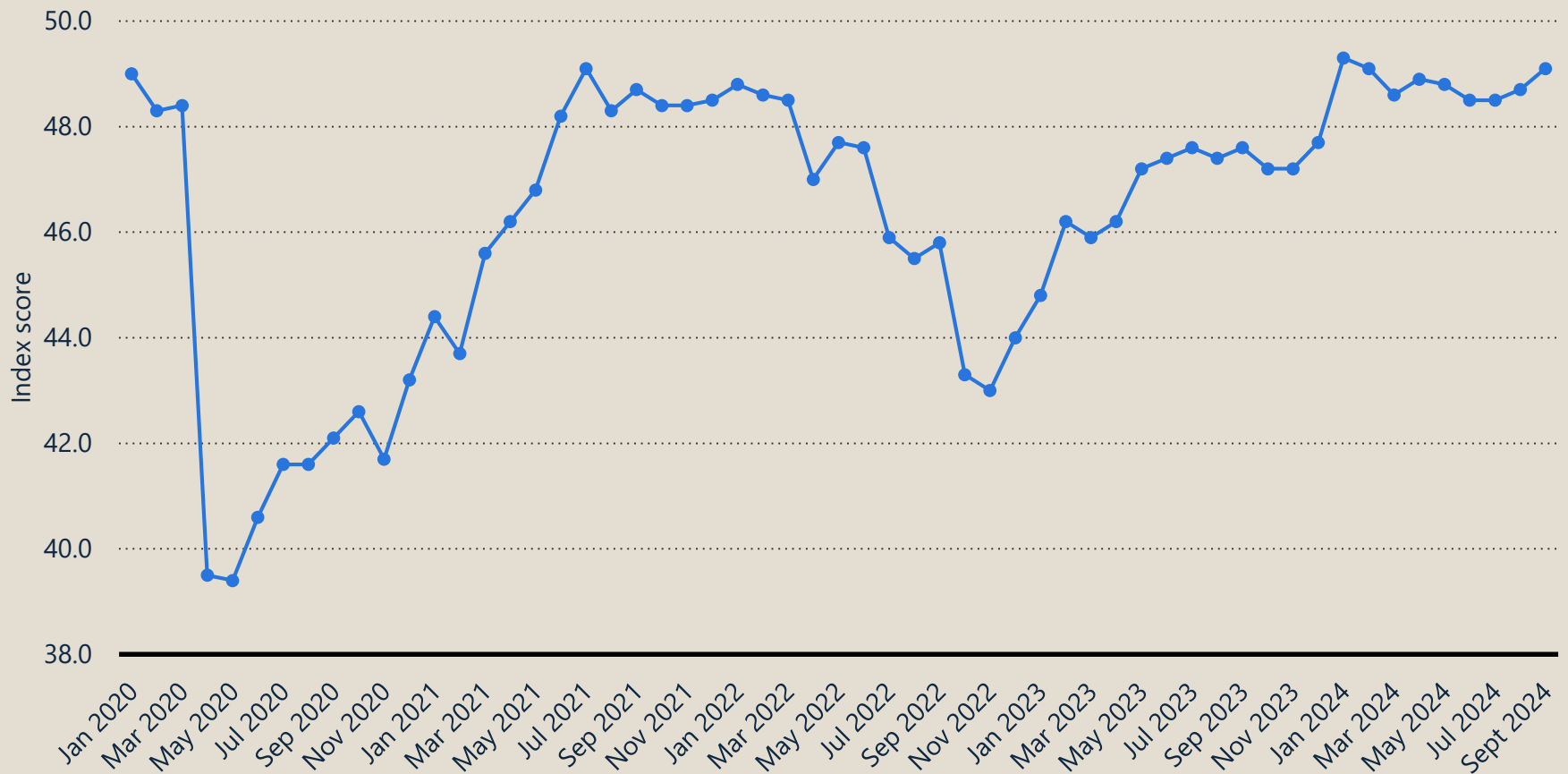

Sl. 18. Globalizirane financije – vodeći financijski centri u svijetu

Izvor: <https://longreads.tni.org/stateofpower/global-finance>

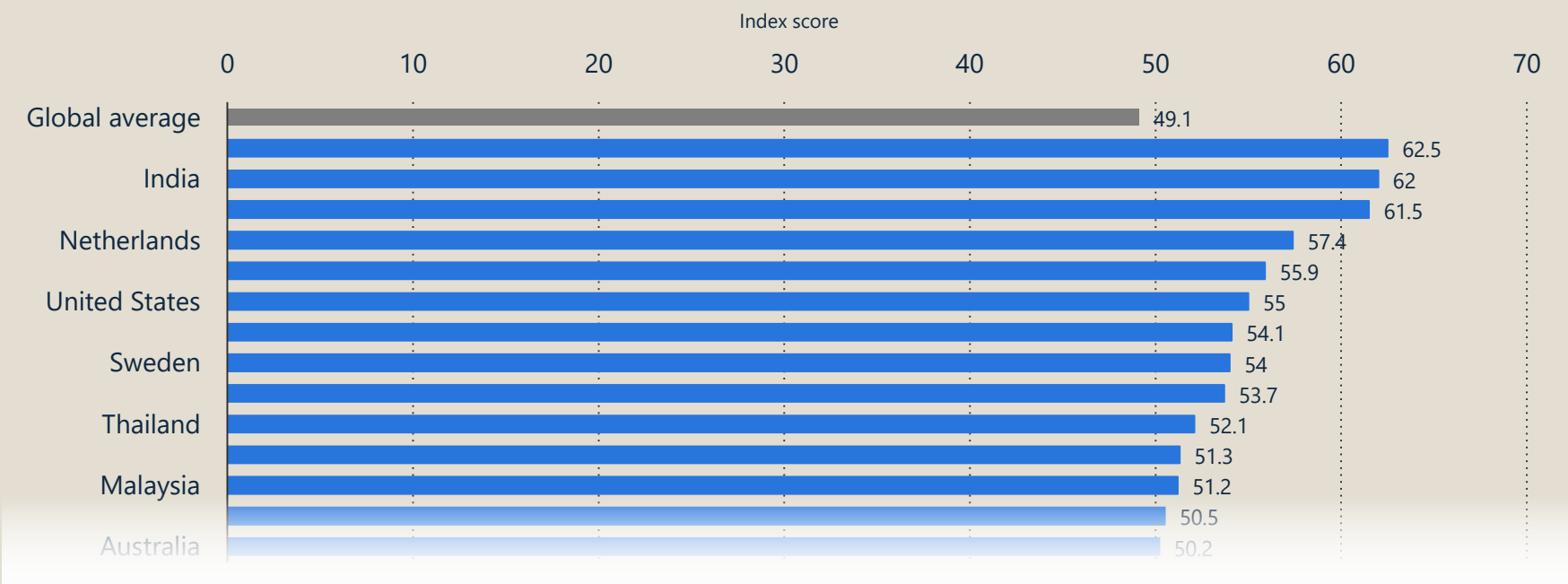
Svjetska potrošnja

Global consumer confidence in developed and emerging countries from January 2020 to September 2024

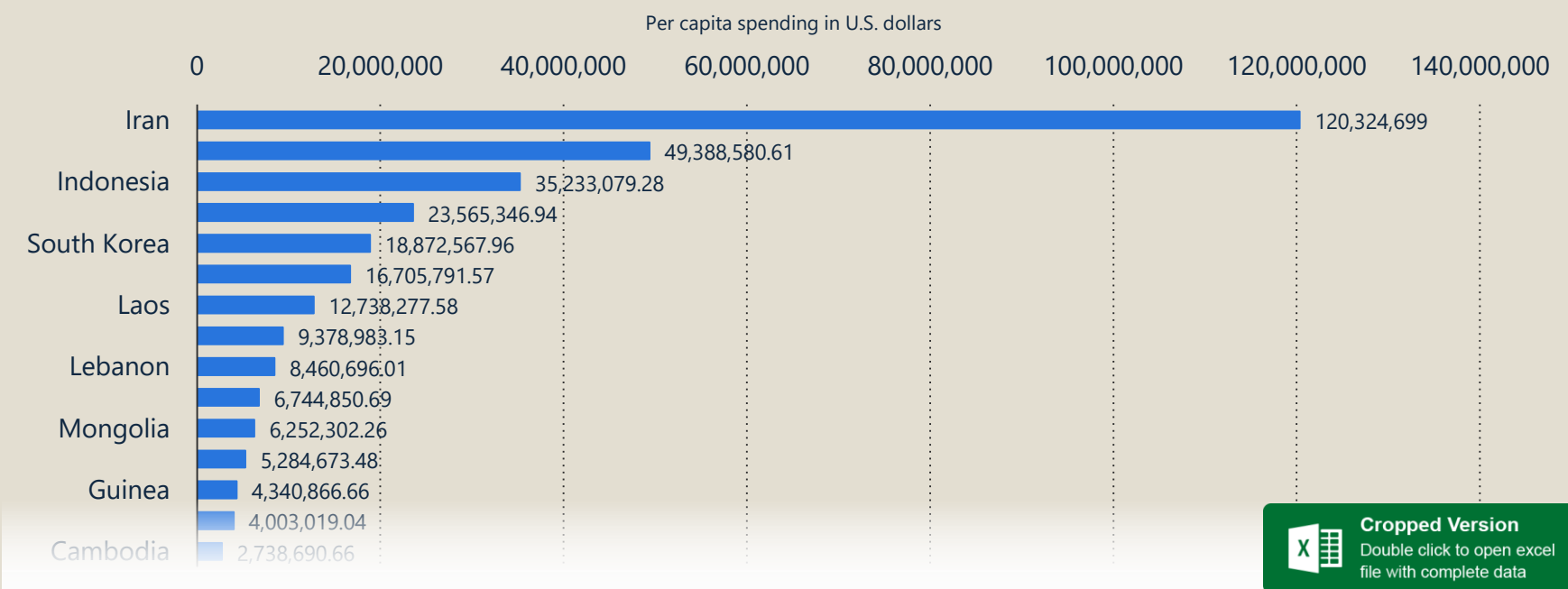
Consumer confidence in developed and emerging countries in September 2024

Consumer confidence in developed and emerging countries 2024

Ranking of the real per capita consumer spending by country 2024 (in U.S. dollars)

Real consumer spending per capita worldwide 2024, by country

Globalna ekonomska konkurentnost

- Uspješnost nekog gospodarstva - izražava se razinom **konkurentnosti**.
- OECD definira međunarodnu konkurentnost kao mjeru prednosti ili nedostatka zemlje s aspekta plasmana svojih proizvoda na međunarodnom tržištu.
- Svjetski ekonomski forum definira je kao sposobnost države da ostvari održive stope rasta BDP-a *per capita*.
- **Konkurentnost nacionalnog gospodarstva** - sposobnost da se u uvjetima slobodnog tržišta proizvedu dobra i usluge koje će odgovarati međunarodnim zahtjevima te istodobno povećavati stvarni dohodak građana.

Konkurentnost države odn. poduzeća

- **Konkurentnost na nacionalnoj razini obuhvaća:**
 - produktivnost,
 - rast i
 - kvalitetu života.
- Razlikujemo je od konkurentnosti poduzeća koja se smatra tržišnim uspjehom poduzeća.
- Može se mjeriti i konkurentnost gospodarske grane.

Izvješća o konkurentnosti

- Agencija za investicije i konkurentnost izdava tri vrlo važna izvješća pomoću kojih je moguće mjeriti konkurentnost zemalja svijeta, a to su:
 - 1. ***The Global Competitiveness Report*** – Izvještaj o globalnoj konkurentnosti Svjetskog ekonomskog foruma;
 - 2. ***Doing Business*** – Izvještaj Svjetske banke;
 - 3. ***The World Competitiveness Yearbook*** – Svjetski godišnjak konkurentnosti Međunarodne organizacije za razvoj menadžmenta iz Lausanne.
- Cilj ovih izvještaja i istraživanja - osim mjerenja konkurentnost zemalja - praćenje njihovog napretka kao i davanje smjernica za unapređenje trenutne pozicije.

Vanjski i unutrašnji faktori koju utječu na dugoročnu konkurentnost gospodarstva:

- Ljudski i prirodni resursi,
 - Infrastruktura,
 - Menadžment,
 - Kapital,
 - Intervencije vlade i
 - Tehnološka sposobnost kompanija.
-
- Efikasnost ovih resursa dovodi do povećanja produktivnosti, međunarodne trgovine i inovacije.

Najkonkurentnije države svijeta od 2013. - 2017. g.

- U razdoblju od 2013. - 2017. godine istih je **10 najkonkurentnijih država** - izuzevši to što mijenjaju poziciju na rang listi od godine do godine.
- **Švicarska** je jedina država od 10 najkonkurentnijih koja je kroz petogodišnje razdoblje zadržala svoju poziciju i svih pet godina ostala najkonkurentnije gospodarstvo svijeta.
- Posebno su označene države članice EU od kojih su najkonkurentnije Nizozemska i Njemačka.

- **U idućih pet godina globalno bogatstvo narasti će za 38 %** mjereno u osobnoj imovini od nekretnina do dionica i udjela.
- Godišnje izvješće o globalnom bogatstvu - procjenjuje bogatstvo 5,4 milijarde odraslih osoba na 200 tržišta.
- Ono kaže da će globalno bogatstvo dosegnuti **629 bilijuna dolara** u sljedećih pet godina.
- Jači američki dolar bio je veliki faktor.
- Najveći porast bogatstva 2022. godine zabilježen je u Rusiji, Meksiku, Indiji i Brazilu (Izvor: Credite Swiss, UBS, 2023).

- **Globalno medijalno bogatstvo** - značajniji pokazatelj stanja prosječne osobe, poraslo je za 3 % u 2022. u suprotnosti s padom bogatstva od 3,6 % po odrasloj osobi.
- To se bogatstvo u 21. st. pet puta povećalo - uglavnom zbog brzog rasta bogatstva u Kini.
- Neto privatno bogatstvo 2022. godine palo za 2,4 %, a gubitak je koncentriran u prosperitetnijim regijama poput Sjeverne Amerike i Europe (Izvor: Credite Swiss, UBS, 2023).

- ZAHVALJUJEM NA PAŽNJI

Literatura i izvori

- Dicken, P., 2003: *Global shift: Reshaping the global economic map in the 21st ct.*, The Guilford Press, p. 632.
- Dragičević, M., 1996: *Ekonomija i novi razvoj*, Alinea, Zagreb, pp. 160.
- Kherbash, O., Mocan, L. M., 2015: A Review of Logistics and Transport Sector as a Factor of Globalization, *Procedia Economics and Finance* 27, 42 – 47, www.sciencedirect.com
- Knox, P., Agnew, J., McCarthy, L., 2008: *The Geography of the World Economy*, Hodder Education, UK, p. 464.
- Krešić, I., 1996: Značenje globalizacije u suvremenom prostornom razvitku svjetske privrede i politike, *Ekonomski pregled*, 47, 1-2, 81- 88.
- Milardović, A., 1998: *Poraz Europe*, Pan Liber, Osijek-Zagreb-Split.
- Milardović, A., 1999: *Globalizacija*, Pan Liber, Osijek-Zagreb-Split.
- Ravlić, 2006: *Atlas globalizacije*, Masmedija.
- Vurnek, D., Hodak, Z., Bengez, A. (2019): Konkurentnost gospodarstva RH, *Obrazovanje za poduzetništvo*, 9 (1).
- Eurostat, [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Share_of_the_ICT_sector_in_non-financial_business_economy_employment,_2017_\(%25\).png&oldid=474630](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Share_of_the_ICT_sector_in_non-financial_business_economy_employment,_2017_(%25).png&oldid=474630)
- Forbes, 2019., <https://www.forbes.com/sites/kurtbadenhausen/2019/05/22/the-worlds-most-valuable-brands-2019-apple-on-top-at-206-billion/?sh=21f67fcb37c2>
- Hrvatska enciklopedija, www.enciklopedija.hr
- Međunarodni monetarni fond, <https://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/2010/06/singh.htm>

PREPORUKE ZA DALJNJE ČITANJE

- Pekarskienea I., Susnieneb R., 2014: The assessment of the manifestation of economic globalization: the international trade factor, *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 156, p. 392 – 397., www.sciencedirect.com
- Pop N., Valeriu I-F., 2015: Crisis, Globalization, Global Currency, *Procedia Economics and Finance*, 22, p. 479 – 484., www.sciencedirect.com
- Reisinger, Y., 2009: *International tourism: Cultures and Behavior*, Elsevier Ltd., p. 450.
- Surugiu M. R., Surugiu C., 2015: International Trade, Globalization and Economic Interdependence between European Countries: Implications for Businesses and Marketing Framework, *Procedia Economics and Finance*, 32, p. 131-138., www.elsevier/locate/procedia
- Zafar A. I., Khan, S., 2014: Impact of Globalization on Medical Tourism In Developing Countries like India, *International Journal of Engineering Technology, Management and Applied Sciences*, Volume 2 Issue 7, ISSN 2349-4476, www.ijetmas.com

◦ ZAHVALJUEM NA PAŽNJI!